

ନୂତନ ନବୀନ ପାଠ

(ନବସାକ୍ଷରଙ୍କ ନିମନ୍ତେ)

ଲେଖକଙ୍କୁ

ଶ୍ରୀ
ଅବିଷର

ଶ୍ରୀ
ଭୁବନେଶ୍ୱର ଶିଳ୍ପ

ଂ

odia.org

ନୂତନ ମୁଦ୍ରଣ

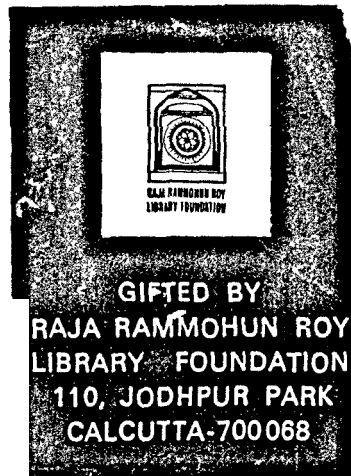
୧୯୭୭

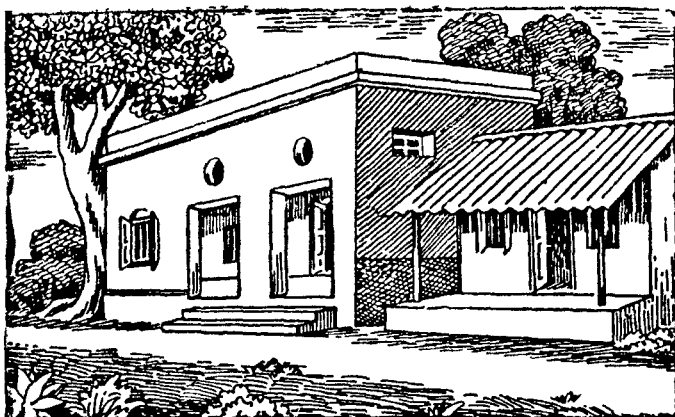

ପ୍ରକାଶକ

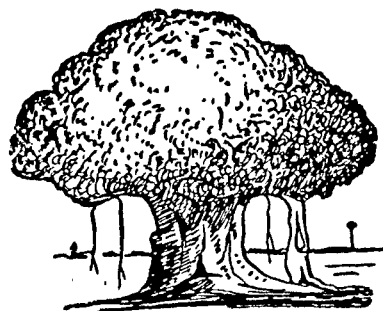
ନବୀନ ପାଠ ପ୍ରକାଶନ

ବାଲୁବଜାର, କଟକ-୨

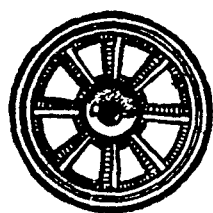

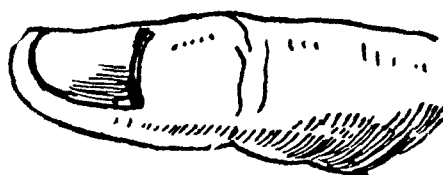
ଘର

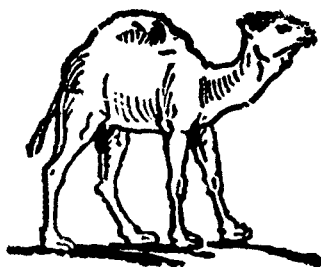
ବର

ଚକ

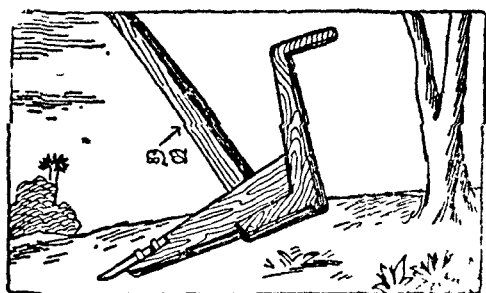
ନିର୍ଦ୍ଦେଶ

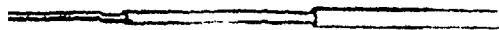
ଓଟ

ସୂଚକ

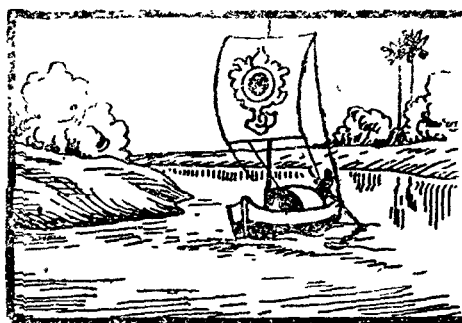
ଇଷ

ନନ

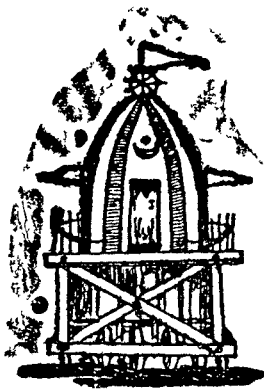

ଗଛ

ନାଉ

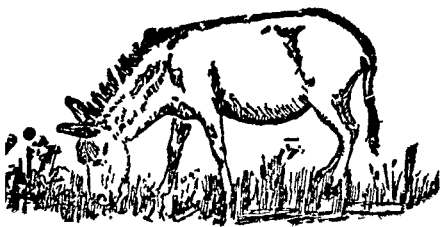
ଅଣ	ଆଇ	ଇଣ	ଡନ	ରଣ
ଭଇ	ଆସ	ରଣ	ଜନ	ନଳ
କର	ଗଛ	ଚକ	ଜନ	ଠକ
ଶର	ସଟ	ଛକ	ଝର	ଡର

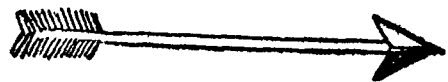
ରଥ

ବଗ

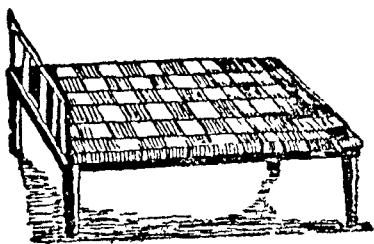

ଗାଈ

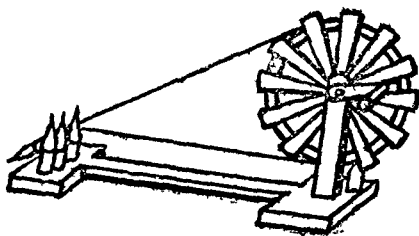

ଶୀର୍

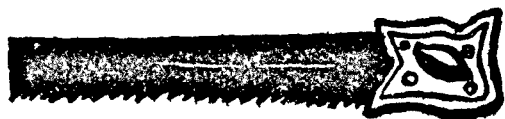
ତମ	ଧନ	ଭଲ	ଲମ୍ବ	ଗରବ
ତପ	ପଟ	ମନ	ଯଶ	ଶବର
ଥର	ଫଳ	ସମ	ତପ	ଅଳସ
ବିଶ	ବଡ଼	ରଚ	ରସ	ବସନ

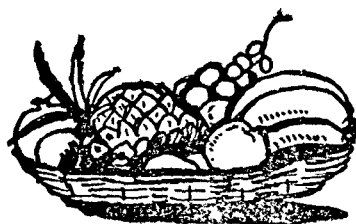
ଖଟ

ଅରଟ

କରତ

ଫଳ

ରଖ

ବଳ

କଟକ

ଅମଳ

ଖର

ଥଳ

ଅଟକ

ଅଧର

ଖଗ

ଅଖ

ଅଚଳ

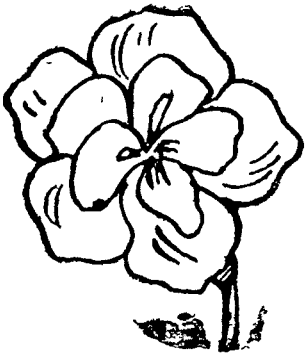
ବରଫ

ଖଳ

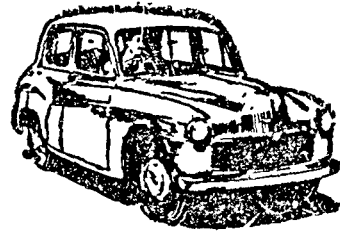
ଅଖ

ଖବର

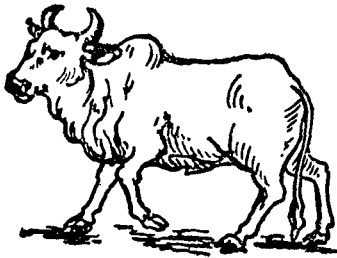
ଗରଳ

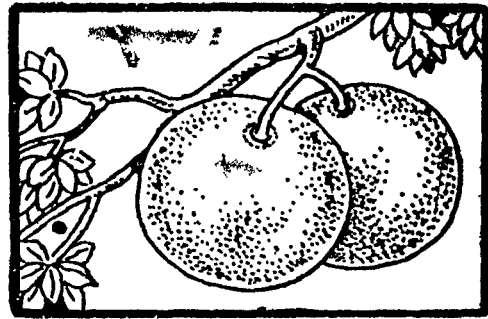
ଝଝର

ମଝର

ବଜବ

କରଥ

ବଝ

ମଝର

ଘଝ

ଧରମ

ଝଝର

ମରମ

ରଝରଝ

ଗରମ

ନଗଦ

ରକତ

ମଦନ

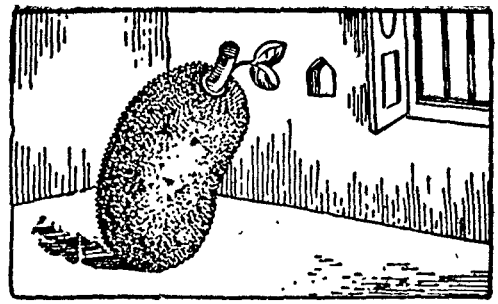
କରତ

କମକ

ଖଇର

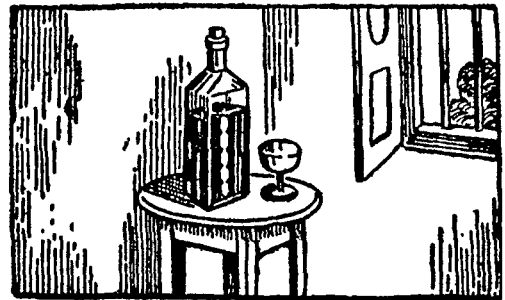
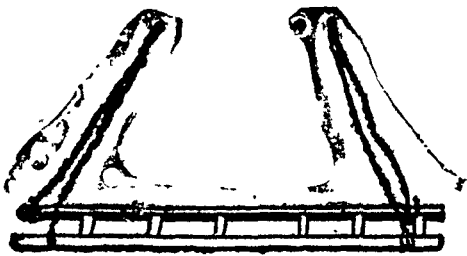
କରମ

ଖରତ

କଳସ

ପଣସ

ମର

ଔଷଧ

ରସ

ଖଇ

ଆଠ ପଣ ଛଣ ଆଣ ।

ସର

ବଣ

ଛଅ ଜଣ ଛପର କର ।

ଶସ

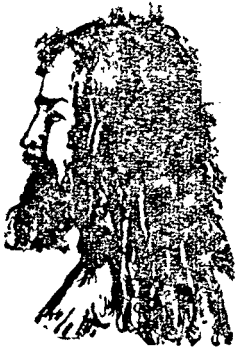
ଗଣ

ମଦନ, ବସ । ଅଳସ

ବସ

ଛଣ

ନ କର । କର ଔଷଧ ।

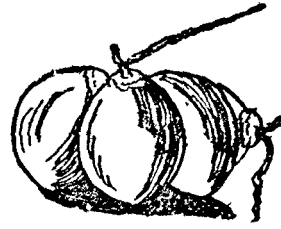
କଟ

ହଲ

ହର

ପରଡ଼

ଜନକ କରଜ

କରଜ ନ କର ।

ପବନ ବହଇ ।

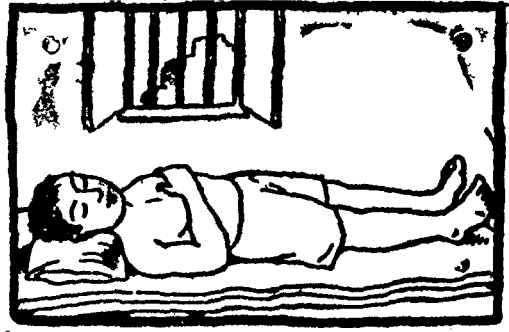
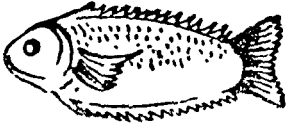
ହରଡ଼ ଗଡ଼ଡ଼

ଗରଜ ମଗଜ ଜଳ

ଜଳ ଗରମ କର ।

ଟଗର ମହକଇ ।

ହେପଟ ହେଅଟ କହ ।

କଉ

ଶୟନ

ସଥ

କଉ

ପଲ	ବଡ଼	ରଥ	ଗଡ଼	ପଲମ
ଭଲ	ଅସଲ	ନକଲ	ମଲମ	
ଡଗ	ନୟନ	ଉଦୟ	ସମୟ	
ଗଡ଼	ଶୟନ	କଉ	ଭଲ	କଲମ

ଉତ୍ତ

ଉତ୍ତ

ପଦ

ଅ	ଆ	ଇ	ଈ	ଉ	ଊ	ଋ	ୠ	ଏ	ଐ
ଓ	ଔ	କ	ଖ	ଗ	ଘ	ଙ			
		ଚ	ଛ	ଜ	ଝ	ଞ			
			ଟ	ଠ	ଡ				
			ଡ	ଣ	ତ	ଥ	ଦ		
			ଧ	ନ	ପ	ଫ	ବ	ଭ	ମ
ଯ	ର	ଲ	ଶ	ଷ	ସ	ହ	ୱ	ୟ	ଋ

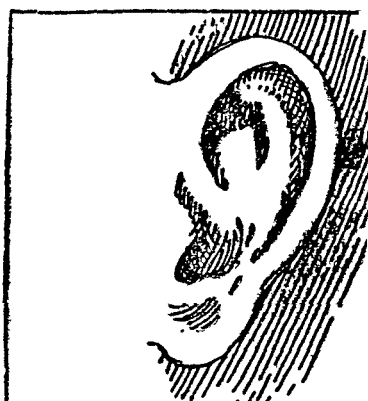
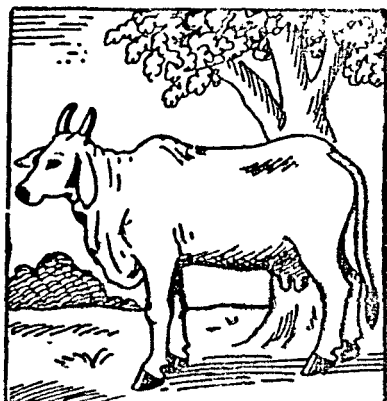
ଆ-କାର ବନା

କ+ଆ=କା

ଖ+ଆ=ଖା

ଗା ଘା ବା ଛା ଜା ଝା ଟା ଡା ଢା ଣା ତା ଥା ଦା ଧା ନା

ପା ଫା ବା ଭା ମା ଯା ରା ଲା ଶା ଷା ସା ହା

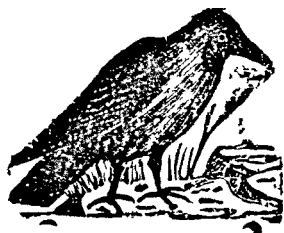
ଗାଈ

ନାକ

କାନ

ଭାଇ	ବୟା	ରାଜା	ରାମାୟଣ	କ-କା
ଗାଈ	ମାୟା	ଅଜା	ଭଣ୍ଡାଇଣ	ଗ-ଗା
ଚାଷ	ଦାତା	ବାଟ	ବାଇଗଣ	ନ-ନା
ବାସ	ମାତା	ଘାଟ	ପାଠଶାଳା	ଷ-ପା
ବାର	ମାସ	ସଭା	ନାରାୟଣ	ର-ରା

ଯାଦବ ବସଇ । ମାଧବ ହସଇ । ଆକାଶର ତାର । ବରଷାର ଧାର । ପାହାଡ଼ର ତଳ । ଭଲ ଝର ଜଳ । ଉମା ଭଲ ରମ । ଉଷା ଭଲ ଶାମ । ଗୁଣ କର । ଧାନ କାଟ । ଗୁଲ ଭାଇ, ଭଲ ବାଟ ।

କାର

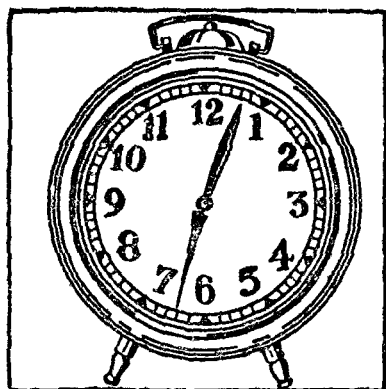
ତାମର କାଉ ! ତାମର କାଉ !
କା ଆ କା ଆ ଗାଈ କଅଣ ପାଉ ?
ଗୁଡ଼ଳ ଆଧାର ଖା ଆମର,
ଭାଇର ବାଉଡ଼ା କହୁ ଏଥର ।

ହୁଏ ଇ-କାର ବନା

କ+ଇ=କି

ଖ+ଇ=ଖି

ଗି ଘି ଚି ଛି ଜି ଝି ଟି ଡି ଣି ଥି ଦି ଧି ନି ପି ଫି ବି
ଭି ମି ଯି ରି ଲି ଶି ଷି ସି ହି

ଘଡ଼ି

ବିରାଡ଼ି

ମାଛି

ଦିନ

ରବି

ଶିଶିର

କଲିକତା

କ-କି

ଜାତି

ଛବି

ଦିବସ

ମାଗିଣିଆ

ବ-ବି

ଖଣି

ମିଛ

ହରିଣ

ଇତିହାସ

ଡ-ଡି

ରସି

ରାତି

ବାଲିକା

ତରକାରି

ର-ରି

ଝିଅଟିଏ । ତାର ନାମ ବିମଳା ।
ମାଠିଆଟିଏ ଧରି ବିମଳା ନଈକି ଗଲା । ପାଣି
ମାଠିଆଟିଏ ଆଣିଲା । ବାଟଯାକ ଖସିଲା ।
ବିମଳାର ପାଦ ଖସିଗଲା । ମାଠିଆଟି ପଡ଼ି
ପାଟିଗଲା । ବିମଳା କାନ୍ଦିଲା ।

ହରିଣ ନଦିଏ ଧରି ।

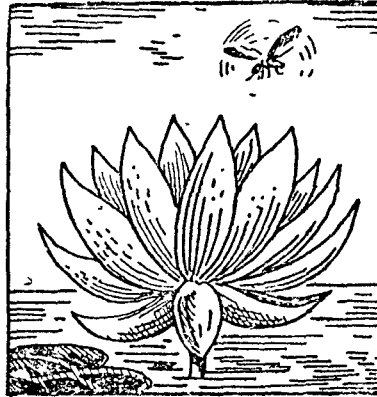
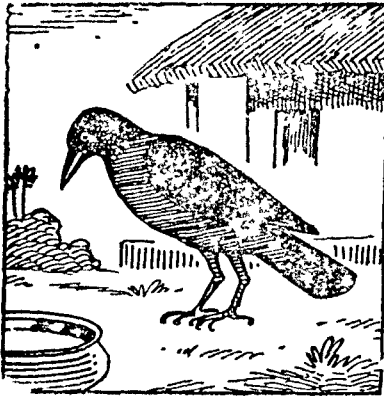
ଦଉଡ଼ିନା ବଡ଼ ଖରା ।

ଅରଣ୍ୟ ମହୁଷି ରହୁଛି ଅନାଇ । ମହୁଷିର ପାଖ ନ ଯାଅ ଦନାଇ ।

କ+ଉ=କୁ

ଖ+ଉ=ଖ

କୁ କୁ କୁ କୁ କୁ କୁ କୁ କୁ କୁ କୁ କୁ କୁ କୁ
କୁ କୁ କୁ କୁ କୁ କୁ କୁ କୁ କୁ କୁ କୁ କୁ କୁ

କୁଆ

ଫୁଲ

ଭୁଲ

ମଧ୍ୟ ସାରୁ
ଲୁଗା ଆଳୁ
ମୁଖ ଆଖି
ସୁନା ଛତା
ମୁନ ପଣ

ଝେଙ୍କା
ବାଣୁଆ
ମଧୁର
ପୁରୁଣା
ପୁରୁଷ

ରଘୁନାଥ
ଯଦୁମଣି
ଗୁରୁବାର
କୁକୁକୁକୁ
ପଲକିତ

କ-କୁ
ଲ-ଲୁ
ଛ-ଛ
ପ-ପୁ
ବ-ବୁ

ବିଲୁଆ ବଡ଼ ଚତୁର । ପଇଡ଼ ବଡ଼ ମଧୁର । ବଉଳ ଫୁଲର ବାସ । ଚଢ଼ି-
ଚଉପାସ । କାପ ଲଗାଇ ଦିଅ । ଦୁଇ ପଲ ଗାଈ ନିଅ । ଡୁଡୁମାର ଝର । ବିଲୁଲି ଘର
ବୁଲ ଯଦୁମଣି ବୁଲିଯିବା ।

ବିଲୁଆ ନନା, ବିଲୁଆ ନନା,
ଭଲୁଆ ଯାଉଛି ପଛକୁ ଅନା ।
ଦଉଡ଼ ଦଉଡ଼ ବଣକୁ ପଳା,
ଆଉ ଆସିବୁ ନି ଧରିବ ଗଳା ।

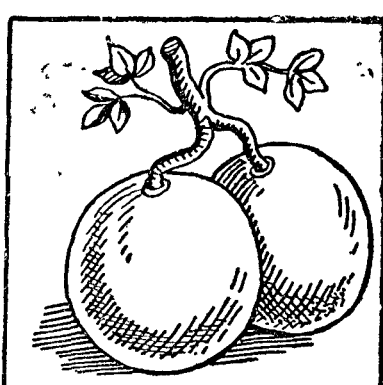
ଏ-କାର ବନ୍ଦା

କ+ଏ=କେ

ଖ+ଏ=ଖେ

ଗେ ଘେ ବେ ଛେ ଜେ ଝେ ଟେ ଠେ ଡେ ଶେ ଡେ ଥେ ଦେ

ଧେ ନେ ପେ ଫେ ବେ ଭେ ମେ ଯେ ରେ ଲେ ଖେ ଷେ ସେ ହେ

ଛେଳି

ଘେରା

ବେଲ

କେଶ ତେଶା

ଗଣେଶ

ରେଲଗାଡ଼ି

କ-କେ

ଖେଳ ମେଷ

ବଣେଇ

ବେଣୁଧର

ବ-ବେ

ମେଘ ଟେକା

ବିଶେଷ

ହେମଲତା

ଚ-ଚେ

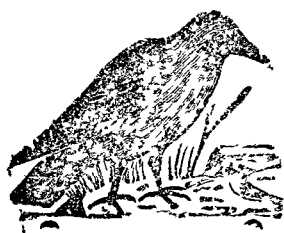
ତେଲ ପେଟ

ଆଦେଶ

ବେଳବୁଡ଼

ଡ-ଡେ

ଛେଳି ଛୁଆଟିକୁ ଦେଖ । ମେଷ ଛୁଆଟିକୁ ରଖ । ଗାଡ଼ିରେ ଲଗାଅ ଅଖ । ପାକଲ ବେଲକୁ ଚୁଖ । ନଡ଼ିଆ ତେଲ ଲଗାଅ । କେଶବ ଲୁଗା ମଗାଅ । ଲେଖା ପଢ଼ାରେ ଦିଅ ମନ । ହେଲା ନ କର ଶିଶୁଗଣ । ଖେଳା କରହେ ପଢ଼ା ସାରି । ଆଉ ଫଳେ ଡାଳେ । ଆଲୁ ଫଳେ ତଳେ । ଉଡ଼ା ଜାହାଜ ଚଢ଼ି, ଯିବା ଆମେ ଉଡ଼ି ।

କାଉ ଶବ କେବେ ହେବ କି ମିଠା !

ଶିଆଳ ଚୁଲକେ ଖାଇଲ ପିଠା ।

ଟେକାଟେକି କଥା ଶୁଣିନା ଭାଇ,

ଶୁଣିଲେ ବିପଦେ ପଡ଼ିବୁ ଭୁଞ୍ଜି ।

ଓ-କାର ବନା

କ+ଓ=କୋ

ଖ+ଓ=ଖୋ

ଗୋ ଘୋ ଗୋ ଛୋ କୋ ଝୋ ଟୋ ଠୋ ଡୋ ଖୋ ଘୋ ଘୋ
ଧୋ ନୋ ଫୋ ଫୋ ବୋ ଭୋ ମୋ ଯୋ ରୋ ଲୋ ଶୋ ଷୋ ସୋ ହୋ

ଘୋଡ଼ା

ଗୋଡ଼

ଘୋଡ଼ା

ଲୋକ	ଚୋର	ଲୋଚନ	ରସଗୋଲା	କ-କୋ
ଶ୍ଳୋକ	ଡୋପ	ସୋରିଷ	ସୋମବାର	ଗ-ଗୋ
ରୋଗ	ଭୋଗ	ଆଲୋକ	ସହୋଦର	ଚ-ଚୋ
ଗୋରୁ	ଟୋକା	ଭୋଜନ	ଦାମୋଦର	ବ-ବୋ

ଭୋଜନ କର । ରୋଦନ ନ କର । ତୋଲ ବଜାଅ । ଗୁମ ମା କୋଳରେ ବଢ଼ି
ଝୁଲୁଅଛି । ରୋଷ ଛାଡ଼ । ମନକୁ ତୋଷ କର । ଗୋଲପ ଫୁଲ ନିଅ । ଗୋପାଳ ସୁବୋଧ
ବାଳକ ଅଟେ । ସେ ମନ ଯୋଗ ଦେଇ ପାଠ ପଢ଼େ ।

କୋଇଲି ଡାକେ କୁ କୁ,
ବିଲୁଆ ଡାକେ ହୋ,
କୁକୁଡ଼ା ଡାକେ କକ୍ କ,
କୁକୁର ଡାକେ ଭୋ ।
ମଧୁର ବିନୟ ବଚନ । କହି ତୋଷିବ ଜନମନ ।

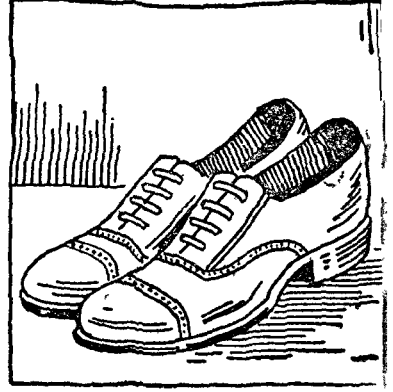
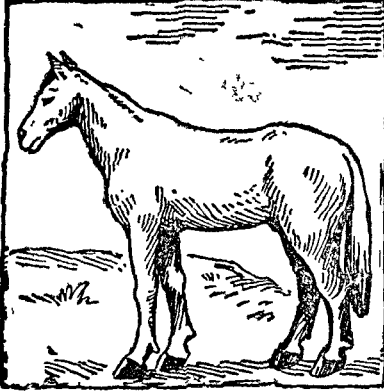
ଶୋହଲ

ଓ-କାର ବନା

କ+ଓ=କୋ

ଖ+ଓ=ଖୋ

ଗୋ ଘୋ ଗୋ ଛୋ କୋ ହୋ ଟୋ ଠୋ ଖୋ ଢୋ ଥୋ ଦୋ
ଧୋ ନୋ ପୋ ଫୋ ବୋ ଭୋ ମୋ ଯୋ ରୋ ଲୋ ଶୋ ଷୋ ସୋ ହୋ

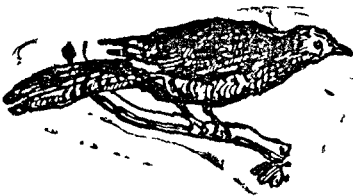
ଘୋଡ଼ା

ଗୋଡ଼

ଘୋଡ଼ା

ଲୋକ	ଚୋର	ଲୋଚନ	ରସଗୋଲା	କ-କୋ
ଶୋକ	ଡୋପ	ସୋରିଷ	ସୋମବାର	ଗ-ଗୋ
ରୋଗ	ଭୋଗ	ଆଲୋକ	ସହୋଦର	ବ-ବୋ
ଗୋରୁ	ଟୋକା	ଭୋଜନ	ଦାମୋଦର	ବ-ବୋ

ଭେଜନ କର । ସେବନ ନ କର । ତୋଲ ବଜାଅ । ରାମ ମା କୋଳରେ ବସି
ହୁଲୁଅଛି । ସେଷ ଛାଡ଼ । ମନକୁ ତୋଷ କର । ଗୋଲପ ଫୁଲ ନିଅ । ଗୋପାଳ ସୁବୋଧ
ବାଳକ ଅଟେ । ସେ ମନ ଯୋଗ ଦେଇ ପାଠ ପଢ଼େ ।

କୋଇଲି ଡାକେ କୁ କୁ,
ବିଲୁଆ ଡାକେ ହୋ,
କୁକୁଡ଼ା ଡାକେ କକ୍ କ,
କୁକୁର ଡାକେ ଭୋ ।
ମଧୁର ବିନୟ ବଚନ । କହି ତୋଷିବ ଜନମନ ।

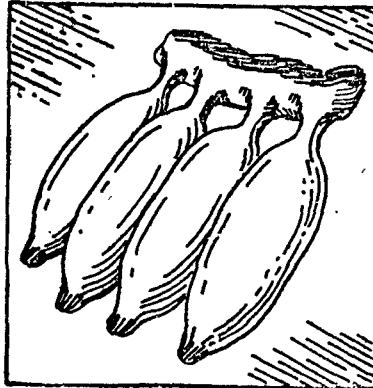
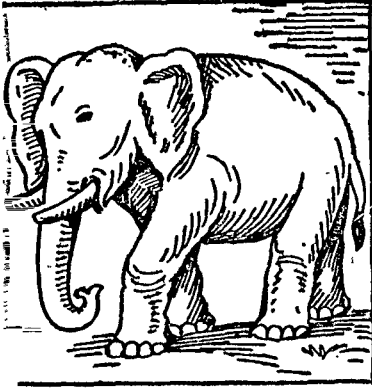
ଶୋହଲ

ବୀର୍ଣ୍ଣ-କାରକମା

କ+ଇ=କୀ

ଖ+ଇ=ଖୀ

ଗୀ ଘୀ ଗୀ ଛୀ ଜୀ ଝୀ ଟୀ ଡୀ ଢୀ ଶୀ ଢୀ ଧୀ ଦୀ
ଧୀ ପୀ ଫୀ ବୀ ଭୀ ମୀ ଯୀ ରୀ ଲୀ ଶୀ ଷୀ ସୀ ହୀ ଷୀ

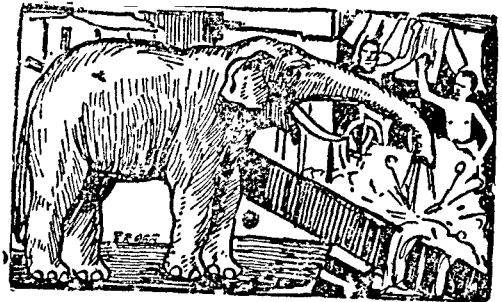
ହାତୀ

କଦଳୀ

ଦୀପ

ଗୀତ	ଦୀନ	ଶରୀର	ମାନନୀୟ	କ-କୀ
ତୀର	ଧନୀ	ଧୀବର	ମହାନଦୀ	ମ-ମୀ
ଲୀନ	ଶୀତ	ଜନନୀ	ବିପରୀତ	ସ-ସୀ
ବୀର	ନୀର	ଧରଣୀ	ଉପବୀତ	ନ-ନୀ

ହାତୀଟିଏ ଦରଜୀ ଦୋକାନରୁ ନିଜ କଦଳୀ ଖାଏ । ଦିନେ ଦରଜୀ ରାଗରେ ହାତୀର ଥୋଡ଼କୁ ଫୋଡ଼ିଦେଲା । ତା ଆରଦ୍ଦିନ ହାତୀ ନିଜ ଥୋଡ଼ରେ କାଦୁଅପାଣି ଆଣିଲା । ସବୁପାକ କାଦୁଅପାଣି ଦରଜୀ ଦୋକାନକୁ ଫୋପଡ଼ିଲା । ଦରଜୀର ଲୁଗାପଟା ସବୁ ମଇଳା ହୋଇଗଲା ।

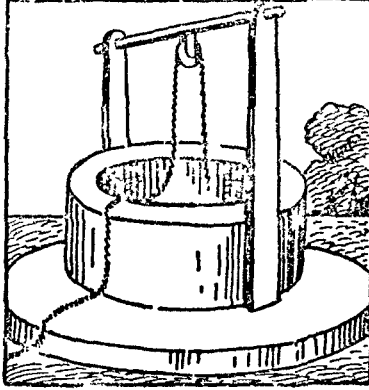
ପାଇକ ସାଜିଲା, କାହାଳୀ ବାଜିଲା, ହାତୀ ଅଇଲା ଚାଲି ।
ଆସ ଆସ ଭାଇ, ଗୀତ ଗାଇ ଗାଇ, ଯିବା ନଦୀର ବାଲି ।

ବୀର୍ଣ୍ଣ-କାର ବନା

କ+ଉ=କ

ଖ+ଉ=ଖ

କୂ ଘୂ ଚୂ ଛୂ ଜୂ ଝୂ ଞୂ ଡୂ ଢୂ ଶୂ ଟୂ ଥୂ ଦୂ ଧୂ

ମୂଷା

କୁଅ

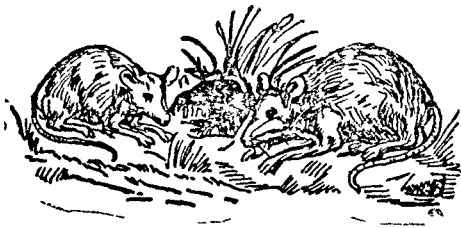
ମୟୂର

ପୂଜା ମୂକ
ଧୂପ ନୂଆ
ଦୂତ ଚୂନ
ଦୂର ଧୂଳି

ନୂତନ
ମୂଲିଆ
ନୂପୁର
ମୂଷିକ

ନଦୀକୂଳ କ-କ
କୂଅପାଣି ଧ-ଧ,
ଅନୁକୂଳ ଚ-ଚ
ସୂତାକାଟ ଦ-ଦୂ

ଅଇଲୁଣି ଚିଲେଇ । ମୂଷା ଯିବେ ପଳାଇ । ମୟୂର ନାଚଇ । ସପୁରୀ ପାଚଇ ।
କୂପଜଳ । ସୁଖୀତଳ । ଦୂର ବାଟ । ନୂଆ ହାଟ । ତରୁ ମୂଳ । ମୟୂର
ତାକ ଦୂରକୁ ଶୁଣାଯାଏ । ନୂତନ ବାଳକ ବାଳିକା । କୁମୁଦ କୁସୁମ ମାଳିକା ।

ବୂଟିଆ ମୂଷା ରେ ବୂଟିଆ ମୂଷା
ଧାନ-ମୁଗ ଖାଇ କରୁ ତୁ ବସା,
ଭୂମି ଖୋଳି ଘର କରୁଥା ଧୂଳି,
ଘର ଛାଡ଼ି ଆଜି ଯାଉଛୁ ଗୁଲି ।

କ ଉ ଋ ଌ କ ଋ ଌ ଋ ଌ ଋ ଌ ଋ ଌ
ଧ ନ ପ ଫ ବ ଭ ମ ଯ ଶ ଷ ସ ହ

ମୃଗ

ଶୃଗାଳ

କୃଷକ

କୃଷ

ତୃଷ

କୃପା

ପୃଥ୍ବୀ

କ-କୃ

ବୃଷ

ଗୃହ

ଦୃଶା

ବୃଷଭ

ପ-ପୃ

ବୃଥା

ଦୃତ

କୃଷି

ନୃପତି

ବ-ବୃ

ଧଳା ବୃଷ କୃଷକର. ବୃଷ ମୂଳକୁ ଯାଉଛି । କୃଷକ ଘରଣୀ ଚୂହ ଲୁପୁଅଛି । ଗାଈକୁ ଶା ଦିଅ ।

ବଡ଼ ହେଲେ ଜଣେ କୃଷକ ହେବି,

ନିଜ ଜମି ନିଜ ହାତେ ଚଷିବି ।

ପୃଥ୍ବୀରେ ଗୃଷ ବଡ଼ ବେଉଯା,

ସବୁ ଜାତିର ତା ଅଟେ ଭରସା ।

କୃଷିକାରୀ ହୃତ କରେ ପୃଥ୍ବୀର ।

କୃଷି କରି ପାଳେ ମାନବ ଶରୀର ।

ମୃଗ ତୃଣ ଖାଇ ବୁଲଇ ବନ ।

ବାଘ ବିନାଶଇ ତାର ଜୀବନ ।

ଐ-କାର ବନା

କ+ଐ=କୈ

କୈ କୈ କୈ କୈ କୈ କୈ କୈ କୈ କୈ କୈ କୈ କୈ କୈ କୈ କୈ କୈ

ଖ+ଐ=ଖୈ

ଖୈ ଖୈ ଖୈ ଖୈ ଖୈ ଖୈ ଖୈ ଖୈ ଖୈ ଖୈ ଖୈ ଖୈ ଖୈ ଖୈ ଖୈ

ଶୈଳ ସୈନିକ ତୈଳ

କୈଠା	କୈଠକ	କୈରାଗୀ	କୈକେୟୀ	କ-କୈ
ଦୈବ	ଶୈଶବ	କୈଳାସ	ବୈତରଣୀ	ବ-ବୈ
ଦୈମ	ବୈଶାଖ	ବୈଦେହୀ	ଶୈଳବାଳା	ଦ-ଦୈ

ମଥାରେ ତୈଳ ଲଗାଅ । ଛେଳ ଶୈଳ
ଉପରେ ଚଢ଼ୁଅଛ । କୈଳାଶର ଶୈଶବ-
କାଳରେ ତାକୁ ବହୁତ ଔଷଧ ଦିଆ
ହୋଇଥିଲା । ଭୈରବ ବୈଶାଖୀ ହୋଇ
ବୈଶାଖ ମାସରେ ପଳାଇଲା ।

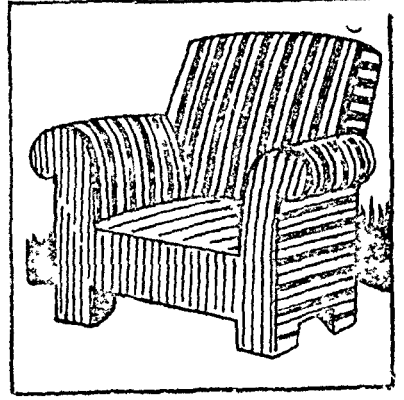
ବୈଶାଖ ମାସେ ବଡ଼ ଖର । ଅତି ତପତ ହୁଏ ଧର ।

ଓକାର ବନା

କ+ଓ=କୌ

ଖ+ଓ=ଖୌ

ଗୌ ଘୌ ଗୌ ଛୌ କୌ ହୌ ଟୌ ଠୌ ଡୌ ଣୌ ତୌ ଥୌ
ଦୌ ଧୌ ନୌ ପୌ ଫୌ ବୌ ଭୌ ମୌ ଯୌ ରୌ ଲୌ ଶୌ ଷୌ ସୌ ହୌ

କୌକା ଗୌତମ ଗୌଦି

ପୌଷ	କୌଦ	ଗୌରବ	ଯୌବନ	କ-କୌ ଘ-ଘୌ ଗ-ଗୌ
ସୌଧ	କୌଡ଼	କୌତୁକ	ଚୌକିଆ	
ଗୌର	ମୌଜା	ଚୌକାଠ	କୌଶଳ	

ତୌଲ କର । ନୌକାଧର । ଲୌହ ଗୋଟିଏ ଧାତୁ ।
ସେଥିରୁ ଛୁରୀ, କଟୁରୀ, ଦାଆ, କୋଡ଼ ଆଦି ହୋଇଥାନ୍ତି ।
ଗୌରୀ ସବୁବେଳେ ମୌନ ରହେ । ନୌପଡ଼ାର ଚୌକିଦାର
କୌଶଳରେ ଚୌଧୁରୀ ଘରୁ କୌଡ଼ ପଳାଇଥିବା ଚୋରକୁ
ଧରିଲା ।

ଶୁଭ ଅଧରେ ଚୌକିଦାର, ବୁଲି ଡାକଇ ଦୁସ୍ତିଆର ।
ଡାହାଣ ଡାକ ଶୁଣି ଚୋର, ପଳାଏ ହୋଇ ତର ତର ।
ପୌଷ ମାସ ବଡ଼ ଶୀତ, ସକାଳ ବୁଲୁ ବଡ଼ ହୁତ ।

ଏକୋଇଶ

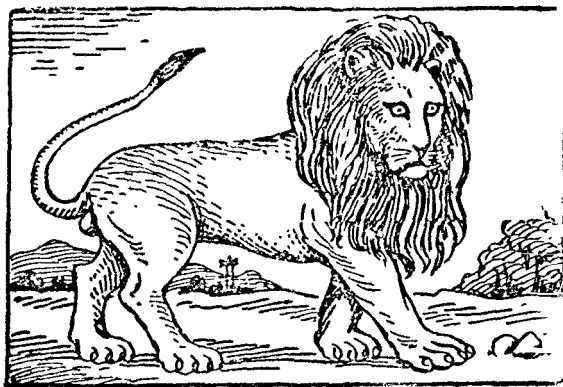
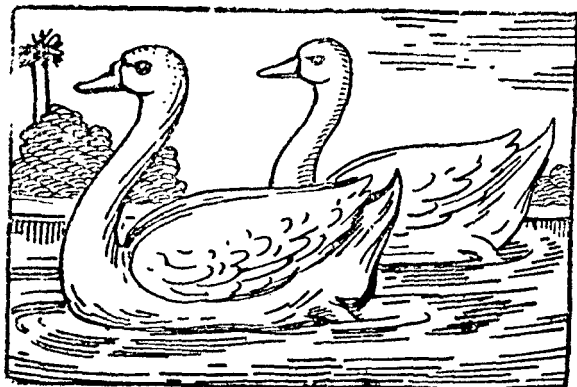
(୦) ଅନୁସ୍ଥାନ ଯୋଗ

ଅ + ୦ = ଅଂ

କ + ୦ = କଂ

ମା + ୦ = ମାଂ

ସି + ୦ = ସିଂ

ହଂସ

ସିଂହ

ଅଂଶ

ମାଂସ

ବିଂଶତି

କ-କଂ

ବଂଶ

କଂସା

ସଂସାର

ବ-ବଂ

କଂସ

ହିଂସା

ସଂବାଦ

ସ-ସଂ

ସିଂହ ପଶୁରାଜ ଅଟେ । ହଂସ ଜଳରେ
ସଂତରଣ କରେ । ଜୀବ ହିଂସା ନକର । ସିଂହ
ବୁଲଇ ଘୋର ବନେ । ନାଶଇ ବହୁ ଜୀବଗଣେ ।
ବଂଶୀ ବାଜୁଛି ନଦୀ ତୀରେ । ହଂସ ଖେଳୁଛି
ନଦୀ ନୀରେ ।

ହଂସ ଖେଳଇ ନଦୀ ଜଳେ,
ବଂଶୀ ବାଜଇ ଗଛତାଳେ ।
ସିଂହ ଗରଜେ ଘୋର ବନେ ।
ଭୟ ଆସଇ ଜନମନେ !

ବାଇଶ

(୪) ବସନ୍ତ ଯୋଗ

ଆ+୪=ଆଃ

କ+୪=କଃ

ନ+୪=ନଃ

ଦୁ+୪=ଦୁଃ

ଦୁଃଖୀ

ଦୁଃଖ

ଓଃ

ବାଃ ବାଃ

ଦୁଃସାହସ

ଦୁଃଖିତ

ଭଃ

ଦୁଃସମୟ

ନିଃସଂଶୟ

ଥରେ ଦୁଃଖୀୟନ ଗୋଡ଼ରେ ଗୋଟିଏ ବଥ ହେଲା । ବଥ ପାତ ବଡ଼ ଧକ୍‌ଧକ୍ ହେଲା । ସେ ବଡ଼ ଦୁଃଖ ପାଇଲା । ତା ମା ବଡ଼ ଦୁଃଖିତ ହେଲେ । ଘର ପାଖର ଗୋଟିଏ ଲେକ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲା । ସେ ବଥକୁ ଚପି ଦେଲା । ଦୁଃଖୀୟନ ଭଃ ଭଃ ହେଲା । ଶେଷରେ ବଥଟି ଫାଟି ପୁଅ ଗଲା । ସେ କହିଲା, ‘ଓଃ କି ଦୁଃଖୀ !’ ଏହା ଶୁଣି ମା କହିଲେ, “ଦୁଃଖ ତ ଗଲା, ଏଣିକି ତ ଯା ଶୁଖିଯିବ ।”

ଦୁଃଖୀକୁ ପଇସାଏ ଦେବ; ଦୟା କରବେ ବଳଦେବ ।
ପରକୁ ଦୟା ଯେ କରଇ, ବିଭୂର କୃପା ସେ ଲଭଇ ।
ସୁଖ ପରେ ଦୁଃଖ, ଦୁଃଖପରେ ସୁଖ, ଲାଗିଛି ସଦା ସଂସାର ।

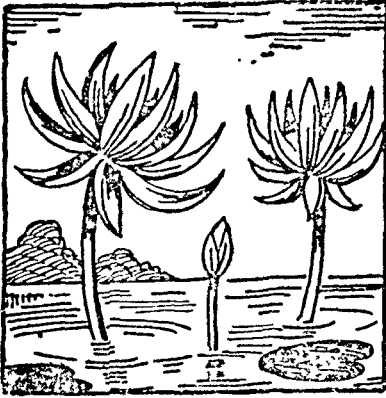
() ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୋଗ

ଉ + ଂ = ଊ

ଗ + ଂ = ଗଂ

କ + ଂ = କଂ

ବା + ଂ = ବଂ

କଇଁଫୁଲ

ଭଅଁର

ଚଅଁର

ଛୁଇଁ

ମାମୁଁ

ପାଉଁଶ

କଅଁଳ

ଭୁଇଁ

ମାଉଁ

ଚଅଁର

ମାଉଁସ

ମୁଆଁ

ନିଆଁ

ବାଉଁଶ

ଚଉଁରୀ

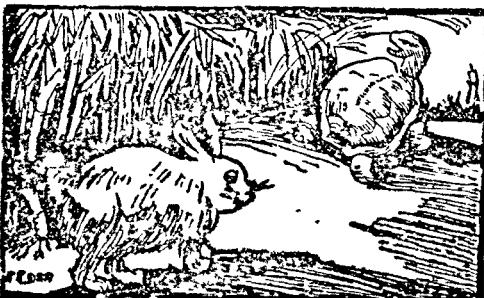
ଚିଆଁ

ଧୁଆଁ

ଅଇଁଷ

ପହଁରା

ଅଁଳା ଫଳ କଷା ଲାଗେ । ପାଉଁଶ ତଳେ ନିଆଁ ଅଛି । ଲବ କୁଣ ଦୁହେଁ
ଯାଆଁଳା ଭଲ । ସାନ ବଡ଼ ବାରି ଦୁଅଇ ନାହିଁ । ଚକା ଚକା ଭଉଁରୀ । ମାମୁଁ ଘର
ଚଉଁରୀ ।

କଇଁଛ ବୋଲଇ ଠେକୁଆ ଭଲ,
ଏତେବେଳ ଯାଏ ରହଲୁକାହିଁ ?
ବାଉଁଶ ବୁଦାକୁ ଛୁଇଁଲି ଆଗ
ହାରିଲୁ ଭଲ ତୁ ନ କର ରାଗ ।

ଚକାଶ

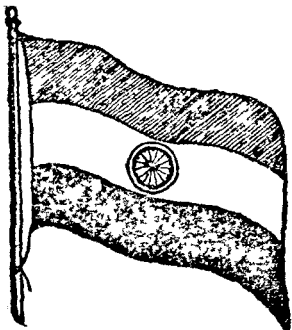
() ହଳନ୍ତ ଯୋଗ
କ୍ ଖ ଗ ଘ ଙ ଛ ଜ ଝ ଞ ଠ

ଚକ୍ରଚକ୍ର

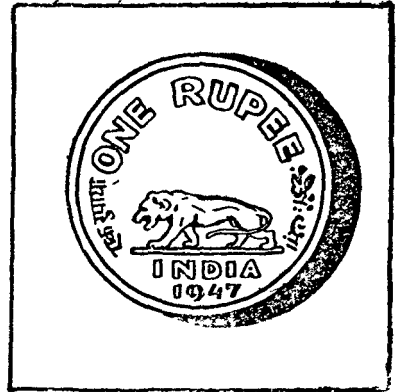
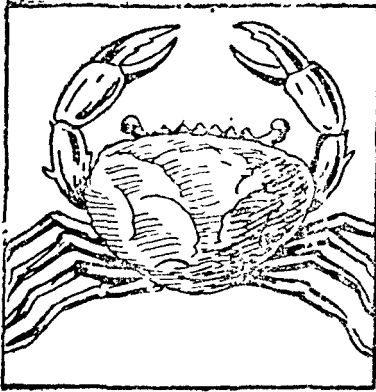
ସତ୍	ଶରତ୍	ଦୈବାତ୍	ଫେଫେ
ଚିତ୍	ଜଗତ୍	ଜକ୍‌ଜକ୍	ହେଁହେଁ
ଅସତ୍	ଅବାକ୍	ଧପ୍‌ଧପ୍	ବୁପ୍‌ତାପ୍

ଦିନେ ଶରତ୍ ସାଇକେଲରେ ମାମୁଁ ଘରକୁ ଯାଉଥିଲା । ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ବଣ ପଡ଼ିଲା । ବଣରେ ଯାଉ ଯାଉ ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ବାଘ ଶରତ୍ ଆଡ଼କୁ ଧାଇଁ ଆସିଲା । ଶରତ୍ ଅବାକ୍ ହୋଇଗଲା । ବାଘ ଆଖି ଜକ୍‌ଜକ୍ ହେଉଥିଲା । ଚକ୍ରଚକ୍ର ଚକ୍ରୁଳ ମାରିଲା । ବାଘ ଅବାକ୍ ହୋଇ ଧପ୍‌ଧପ୍ କରି ଚାଲିଗଲା ।

ଜାତୀୟପତାକା ଦେଖ ଉଡ଼େ ପର୍‌ପର୍,
ଯା ଲାଗି ଶହୀଦ ହେଲେ କେତେ ନାରୀ ନର ।
ପତାକା ଅଟଇ ଆମ ଜାତି ମହାଧନ,
ଜୀବନ ପଛକେ ଯାଉ ରଖ ତାର ମାନ ।
ଝୁଲ୍‌ରେ ହାତୀ ଝୁଲ୍ । ବା ପାଣି ଖାଇ ଝୁଲ୍ ।
ବା ପାଣି ଖାଇ ଝୁଲ୍ ।

(ଡ + କ = ଙ)

କଙ୍କଡ଼ା

ମାଙ୍କଡ଼

ଟଙ୍କା

ପଙ୍କ

କଙ୍କଣ

ପଲଙ୍କ

କାଙ୍କଡ଼

ଅଙ୍କ

ଶଙ୍କର

ପଙ୍କଜ

ଡାଙ୍କୁଣି

ବଙ୍କା

କଳଙ୍କ

ଖଙ୍କାର

କୁଙ୍କୁମ

ଡିଙ୍କ

ଝଙ୍କଡ଼

ଆଙ୍କୁଡ଼ି

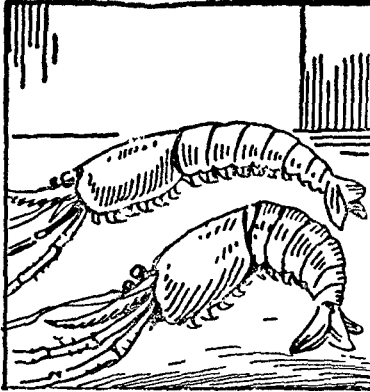
ସଙ୍କେତ

ଦିନେ ରଙ୍କ ଓ ବାଙ୍କ ମାଙ୍କଡ଼ମାନଙ୍କୁ ଗୋଡ଼ାଇଲେ । ମାଙ୍କଡ଼ମାନେ ଗୋଟିଏ ଝଙ୍କାଳିଆ ବରଗଛ ଉପରକୁ ବଢ଼ିଗଲେ । ସେହି ଗଛମୂଳେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଫୁଙ୍କା ଥିଲା । ତହିଁରୁ ସାପଟାଏ ପିଁ କରି ବାହାରି ପଡ଼ିଲା । ଏହା ଦେଖି ଦୁହେଁ ଶଙ୍କିଯାଇ ଘରକୁ ପଳାଇଆସିଲେ ।

ଗୁଲଇ ସାପ ବଙ୍କା ବଙ୍କା ହୋଇ,
କେତେ ବାଙ୍କ ହୋଇ ବହଇ ନଈ,
ପିଲାଦିନେ ଶିଶୁ ବଙ୍କାକଥା କହି,
ହସାଏ ବାପ, ମା, ଭଉଣୀ, ଭାଇ ।

(ଡ଼+ଗ=ଙ)

ବେଙ୍ଗ

ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି

ଡଙ୍ଗା

ରଙ୍ଗ

ଭାଙ୍ଗ

ଟାଙ୍ଗଣ

ମଙ୍ଗଳ

ସାଙ୍ଗ

ଚେଙ୍ଗ

ଅଙ୍ଗାର

ସାରଙ୍ଗ

ଗଙ୍ଗା

ଡେଙ୍ଗା

ଆଙ୍ଗୁଳି

ସଙ୍ଗାତ

ଗଙ୍ଗାଧର, ସାରଙ୍ଗ ଓ ଗୌରଙ୍ଗ ଭାରି ସାଙ୍ଗ । ଦିନେ ସେମାନେ ଲିଙ୍ଗରାଜ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ । ବାଟରେ ଡଙ୍ଗାରେ ଗଙ୍ଗୁଆ ନଈ ପାର ହେଲେ । ସେଦିନ ଭାରି ଖରାପ ହେଲା । ସେମାନେ ଟିକିଏ ଭାଙ୍ଗ ପଣା ପିଇଲେ । କେତେ ରଙ୍ଗରେ ହସିଲେ । ଆଉ ଟାଙ୍ଗିରେ ଚାଲି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଟୁଙ୍ଗିରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ଲିଙ୍ଗରାଜ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଦେଖିବା କଥା ସେଦିନ ତାଙ୍କର ହେଲା ନାହିଁ ।

ପବନ ବହଇ

ମେଘ ବରଷଇ

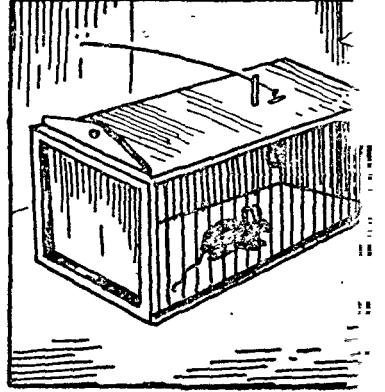
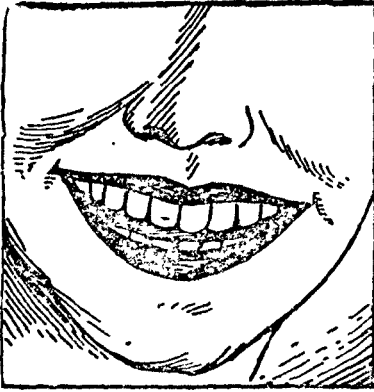
ଚାରିଆଡ଼େ ବହେ ପାଣି,

ପୋଖରୀ କୂଳରେ କେଁ କଟର ହୋ

ବେଙ୍ଗ ଓ ବେଙ୍ଗୁଲୁଗଣୀ ।

ସତେଜଣ

(ନ+କ=ନ୍)

ଦାନ୍ତ

ତନ୍ତ

ସନ୍ତା

ଅନ୍ତ

କାନ୍ତ

ଅନନ୍ତ

ହନ୍ତସନ୍ତ

ଶାନ୍ତ

ବାନ୍ତି

ବସନ୍ତ

ଅସରନ୍ତ

ଚିନ୍ତା

ତନ୍ତ୍ରୀ

ଜଳନ୍ତା

ଗନ୍ତାଘର

ଶାନ୍ତି

ଜନ୍ତୁ

ସନ୍ତୁଳା

ଦନ୍ତାହାତୀ

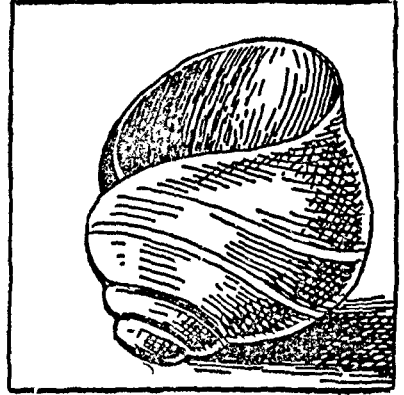
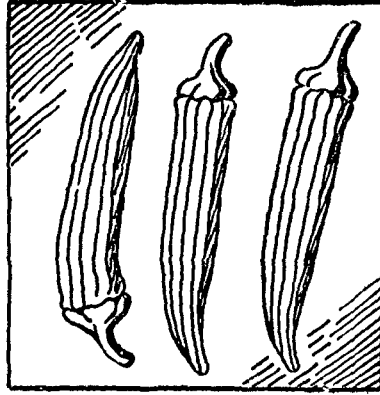
ବସନ୍ତକାଳରେ ବାସନ୍ତୀପୂଜା ହେଲା । ସୁମନ୍ତ ଓ ଶାନ୍ତ ବାସନ୍ତୀ ପୂଜା ଦେଖି ଗଲେ । ଜଳଖିଆ ଦୋକାନରୁ ଗୁଡ଼ାଏ ଜଳଖିଆ କିଣି ଖାଇଲେ । ପାହାନ୍ତା ଯାଏ ଯାତର ଦେଖିଲେ । ସକାଳୁ ଦୁହେଁ ବାନ୍ତି କଲେ । ବହୁତ ହନ୍ତସନ୍ତ ହେଲେ । ଔଷଧ ଖାଇ ପରେ ଶାନ୍ତ ହେଲେ ।

ଆସଇ ବସନ୍ତ ଶିଶିର ଅନ୍ତେ,
ଫୁଲ ଫୁଟି ଧର ହସେ କେମନ୍ତେ ।

ଅଠେଇଶ

(ଶ+ଡ=ଷ୍ଟ)

ମୁଷ୍ଟ

ଭେଷ୍ଟି

ଗୋଷ୍ଠା

କାଷ୍ଠ

ହାଷ୍ଠି

ଭଣ୍ଡାରି

ଶାଷ୍ଠପତ୍ରା

ବାଷ୍ଠ

ଗଷ୍ଠି

ଚଣ୍ଡାଳ

ଲଷ୍ଠଭଣ୍ଡ

ଶାଷ୍ଠା

ପେଷ୍ଠ

ପଣ୍ଡିତ

ଦଣ୍ଡବତ

ଅଷ୍ଟା

ଗୋଷ୍ଠା

ଏଷ୍ଟ, ଅ

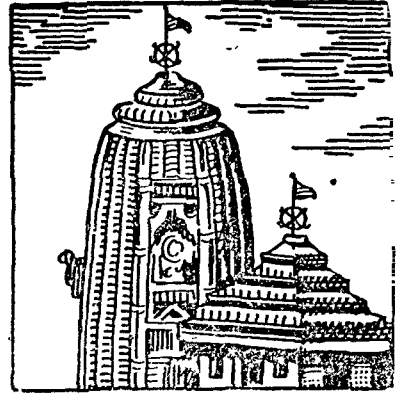
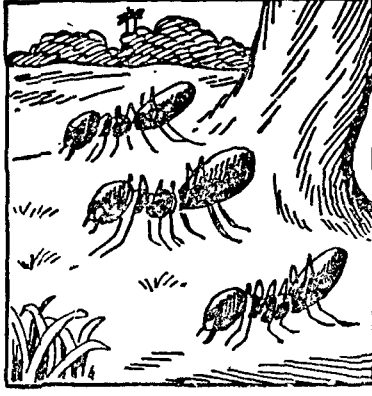
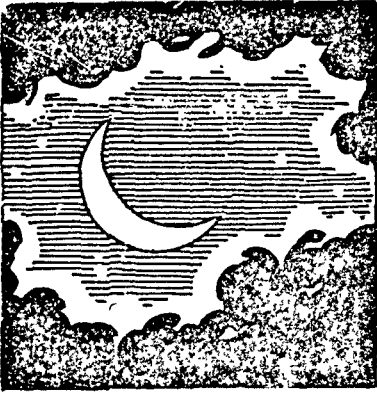
ମୁଷ୍ଠାମୁଷ୍ଠା

ଖଣ୍ଡପତାରେ ଗୋଟିଏ ଅସୁର ଥାଏ । ଲୋକେ ପାଳି କରି ତାକୁ ଖାଇବାକୁ ଦିଅନ୍ତି । ଦିନେ ସନେଇ ପଣ୍ଡାର ପାଳି ଠାକୁ । ସେ ମଣ୍ଡା ଓ ଏଣ୍ଡୁର ପିଠା ଗଣ୍ଡିରୁଏ ନେଇ ଅସୁରକୁ ଦେଲା । ଭୀମ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ବୀର ଥିଲେ । ସେ ଗୋଟିଏ ଖଣ୍ଡାରେ ଅସୁରକୁ ଦୁଇଖଣ୍ଡ କରିଦେଲେ । ମଣ୍ଡା ଓ ଏଣ୍ଡୁରପାଳ ଗଣ୍ଡା ଗଣ୍ଡା କରି ଖାଇଗଲେ । ଅସୁର ମଲାବୁ ଦେଶ ଥଣ୍ଡା ପଡ଼ିଗଲା ।

ଲଣ୍ଡାବରଗଛ ମୂଳରେ ବସି,
ପଣ୍ଡିତ ପଡ଼ାନ୍ତି ପିଲାଙ୍କୁ ହସି ।

ଅଶବରଣ

ଚାନ୍ଦ

ଜାନ୍ଦା

ମନ୍ଦିର

କନ୍ଦ

ଜନ୍ମା

ଆନନ୍ଦ

ନଶନ୍ଦ

ଫାନ୍ଦ

ଧନ୍ଦା

ମନ୍ଦାର

ବନ୍ଦାଣ

ଫନ୍ଦା

ବନ୍ଧୁ

ଗୋବିନ୍ଦ

ଚାନ୍ଦୁଆ

ହିନ୍ଦି

ଇନ୍ଦୁ

ସିନ୍ଦୂର

ସନ୍ଦେଶ

ନନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ପୁଅ ନାମ ଗୋବିନ୍ଦ । ଦିନେ ଗୋବିନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ରପାଇଁ କାନ୍ଦିଲା । ମା କେତେ କନ୍ଦ ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ । ସେ ଆଦୌ ବୁଝିଲା ନାହିଁ । ଖାଲି ଚନ୍ଦ୍ର ଆଡ଼କୁ ହାତ ବଢ଼ାଇ କାନ୍ଦିଲା । ଶେଷରେ ତାର ବାପ ଆସିଲେ । ସେ ଅଇନାଟିଏ ତା ହାତରେ ଦେଲେ । ଗୋବିନ୍ଦ ସେଥିରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଖିଲା । ଚନ୍ଦ୍ର ପାଇଁ ଆଉ ସେ କାନ୍ଦିଲା ନାହିଁ ।

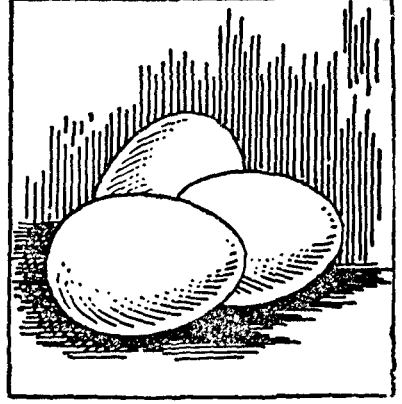
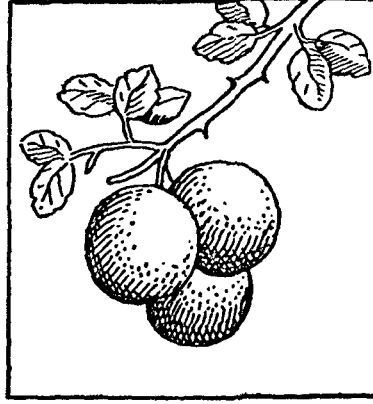
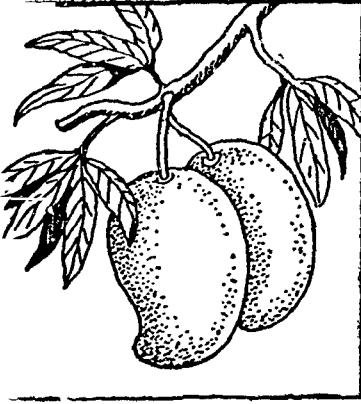
ଚନ୍ଦ୍ର ପାଇଁ କାନ୍ଦେ ଗୋବିନ୍ଦ

କହେ ଶୁନ୍ଦର ଦିଶେ,

ମାଆ କହେ ବାପ ନ କାନ୍ଦ,

ସେ ଯେ ଆକାଶେ ହସେ ।

(ମ + ବ = ବ୍)

ଆମ୍ବ

ଲେମ୍ବୁ

ଡମ୍ବ

ଖମ୍ବ

ତମ୍ବା

ଡାଳିମ୍ବ

ଖମ୍ବଆଳୁ

ଲମ୍ବ

ତମ୍ବା

ଆମ୍ବଡ଼ା

ବିମ୍ବାଧର

ଶିମ୍ବ

ତମ୍ବୁ

ବିଲମ୍ବ

ପିତାମ୍ବର

ନିମ୍ବ

କମ୍ବ

ଆମ୍ବିଳ

ଲମ୍ବୋଦର

ସମ୍ବଲପୁର ସହରରେ ଡମ୍ବରୁର ଗୋଟିଏ ଆମ୍ବ ଦୋକାନ । ସେ ଆମ୍ବ, ଲେମ୍ବୁ ଓ ଡାଳିମ୍ବ ଆଦି ବିକ୍ରେ । ଆମ୍ବୁଲ ଓ ଆମ୍ବସଡ଼ା ଦୋକାନରେ ରଖିଥାଏ । ସେ ନିଜ ସକାଳୁ ଦୋକାନକୁ ଯାଏ । କେବେ ବିଲମ୍ବ କରେନାହିଁ ।

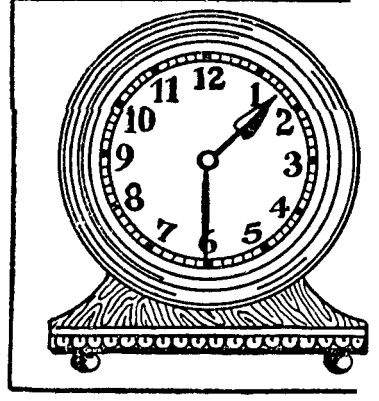
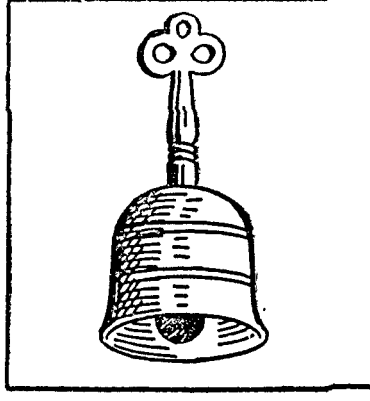

କୋଇଲି ଦେଇଣ ଡମ୍ବ
କୁଆବସା ଦେଖି ଦିଏ
ଡମ୍ବ ପୁଟି ଛୁଆ ତହିଁ
ଆବନ୍ତିତେ କହେ କୁଆ,

ନ ପାରେ ପୁଟାଇ,
ତହିଁରେ ବସାଇ ।
ହୋଇଲେ ବାହାର,
ଏ ଛୁଆ କାହାର ?

ଏକତରଙ୍ଗ

(ଶ + ଟ = ଷ)

ଅଷ୍ଟ

ଘଷ୍ଟ

ଘଷ୍ଟା

ଶଷ୍ଟ

ଘଷ୍ଟ

ଖଷ୍ଟା

କଷ୍ଟକ

ଖଷ୍ଟ

କଷ୍ଟା

ଘେଷ୍ଟା

ହେଷ୍ଟିକା

ଅଷ୍ଟ

ମେଷ୍ଟ

ତଷ୍ଟି

କଷ୍ଟିଆ

ଅଷ୍ଟା

ବେଷ୍ଟ

ଖାଷ୍ଟି

ହେଷ୍ଟିଆ

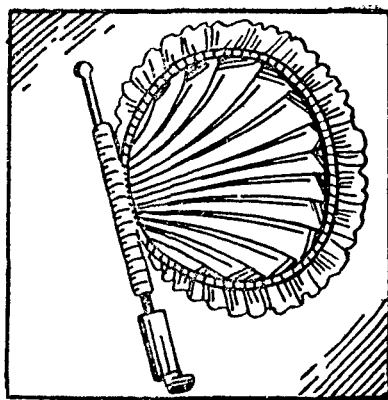
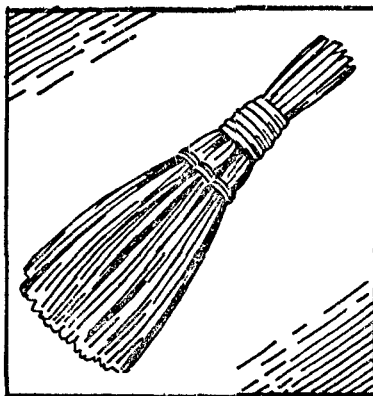
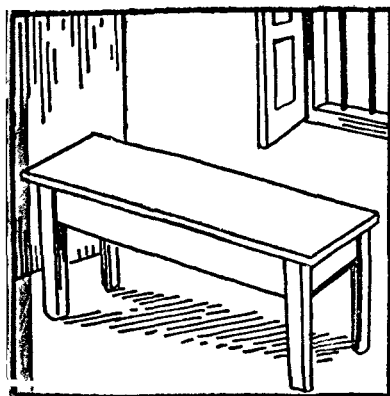
କୁନ ଓ ମଷୁ ଗୋଟିଏ ପୋଖରୀରେ ପଶିଲେ । ଦୁଇଘଣ୍ଟା କାଳ ମାଛ ଧରିଲେ । ଦୁହେଁ ଖାଲି କଷ୍ଟିଆ ମାଛ ପାଇଲେ । ମଷୁ ସବୁ ମାଛପାକ ଅଣ୍ଟାରେ ପୂରାଇଲା । ଗୋଟିଏ କଷ୍ଟିଆ ତା ଦେହକୁ ଫୁଟାଇଦେଲା । ତା'ପରେ ଦୁଇଜଣପାକ ମାଛତକ ବାଣ୍ଟି ନେଲେ ।

ଗଧୁଆ ତଣ୍ଡିରେ ଲାଗିଗଲା ମାଛକଣ୍ଟା,

ଥଣ୍ଡେ କାଢ଼ିନେଲା ବଗ ଲାଗି ଅଧଘଣ୍ଟା ।

ବଢ଼ିଶ

ବେଞ୍ଚ

ପାଞ୍ଚ

ଛାଞ୍ଚ

ଲାଞ୍ଚ

କୁଞ୍ଚ

କଞ୍ଚା

ମଞ୍ଚା

ଛୁଞ୍ଚି

କଞ୍ଚି

ଛାଞ୍ଚୁଣି

ଚଞ୍ଚଳ

କାଞ୍ଚନ

ଛଞ୍ଚାଣ

ବିଚଞ୍ଚି

ବିଞ୍ଚଣା

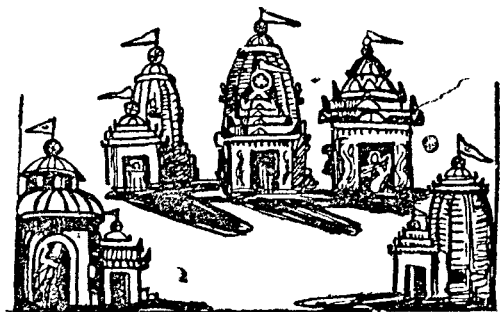
ପାଞ୍ଚଣ

ବିଚଞ୍ଚି

ପଞ୍ଚୁଆ

କେଞ୍ଚୁଆ

ଗଲା ପଞ୍ଚୁକରେ ବିରଞ୍ଚି ଓ ପଞ୍ଚାନନ
ପଞ୍ଚଦେବତା ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କ
ସଙ୍ଗରେ ଗଲି । ପାଞ୍ଚଟଙ୍କାର ଢେଗ ନେଲୁଁ ।
ଢେଗ କରସାର ଆମେ ଚଞ୍ଚଳ ଫେରାଆସିଲୁ ।
ଘରେ ପହଞ୍ଚୁ ପହଞ୍ଚୁ ବହୁତ ରକ୍ତ ହୋଇଗଲା ।

ମଞ୍ଚାରୁ ପଡ଼ି ମାମୁଁ ମଲା,
ମୋତେ ତ ଦଇବ ରଖିଲା ।

ଯେ ଜନ ପାଞ୍ଚେ ପର ମନ୍ଦ,
ତା ମନ୍ଦ ପାଞ୍ଚନ୍ତି ଗୋବନ୍ଦ ।

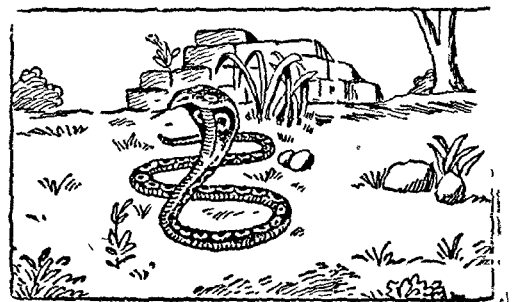
କ + ଯ = କ୍ୟ — ବାକ୍ୟ, ମନୁଷ୍ୟ, ବିଦ୍ୟାଳୟ । କ + ବ = କ୍ବ — ପକ୍ବ, ଛାଟ୍ବର, ଆଶ୍ବିନ
 କ + ର = କ୍ବ — ବକ୍ବ, ସମୁଦ୍ର, ପରଶ୍ରମ, ଗ୍ରାମ । ହ + ନ = ହ୍ବ — ଜହ୍ବ, ମଧ୍ୟାହ୍ବ, ଜଗନ୍ନାଥ
 କ + ଲ = କ୍ଲ — ଶୁକ୍ଲ, କ୍ଳେଶ, ଅଳ୍ପ, ଅଶ୍ଳୀଳ । ଦ + ମ = ଦ୍ବ — ପଦ୍ବ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅକସ୍ମାତ
 ଖ + (ରେଫ୍) = ଖ୍ବ — ମୂର୍ଖ, ଦୁର୍ବଳ, ପରମର୍ଶ ।

ପଦ୍ମଲେବନ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଯାଉଅଛୁ । ଦୁର୍ବଳ ଲୋକ
 ପରଶ୍ରମ କର ପାରେ ନହିଁ । ଶୁକ୍ଲପକ୍ଷରେ ଜହ୍ବମାମୁଁ ବଢେ ।
 ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ଦ୍ବାରେ ଦ୍ବାରେ ଭିକ ମାଗୁଛନ୍ତି । ସର୍ବଦା ନିଜ
 କାର୍ଯ୍ୟରେ ମନ ଦିଅ । ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ପାଇଁ ବିଖ୍ୟାତ ।
 ଆଶ୍ବିନ ମାସରେ ଦେବୀ ଯାତର,
 ଘରେ ଘରେ ହୁଏ ମଣ୍ଡା କାକର ।”

ଞ + ଛ = ଞ୍ଛ — ଉଞ୍ଛ, ବାଞ୍ଛା, ଲଞ୍ଛନା । ଶ + ଢ = ଶ୍ବ — ଷଶ୍ବ, ମେଶ୍ବ, କଶେର ।
 ଞ + ଜ = ଞ୍ଜ — ଝଞ୍ଜ, ମଞ୍ଜା, କଞ୍ଜି, ଅଞ୍ଜୁଳା ମ + ଭ = ମ୍ଭ — ଦମ୍ଭ, ରମ୍ଭା, କୁମ୍ଭାର, କୁମ୍ଭୀର
 ଞ + ଝ = ଞ୍ଝ — ପଞ୍ଝା । ମ + ପ = ମ୍ପ — ତମ୍ପ, ପମ୍ପା, ସମ୍ପଦ ।
 ଞ + ଖ = ଞ୍ଖ — ଶଖ, ପଖା, ସଞ୍ଜୁଡ଼ି । ମ + ଫ = ମ୍ଫ — ବାମ୍ଫ, ଗୁମ୍ଫା, ବାମ୍ଫୀ ।
 ଞ + ଘ = ଞ୍ଘ — ଜଘ, ଜଘିଆ । ନ + ଥ = ନ୍ଥ — କାନ୍ଥ, କନ୍ଥା, ମନ୍ଥିବା ।
 ଶ + ଠ = ଶ୍ଠ — କଶ୍ଠ, ପେଶ୍ଠା, ଶୁଣି, ଆଶ୍ଠୁ ନ + ଧ = ନ୍ଧ — ଅନ୍ଧ, ଗାନ୍ଧି, ବନ୍ଧ, ଅନ୍ଧୁ

ବାଞ୍ଛାନାଥ ଶଙ୍ଖ ବଜାଉଛୁ । କୁଞ୍ଜ ଜଘିଆ
 ପିନ୍ଧିବ । ଶ୍ରୀକଣ୍ଠ ମେଶ୍ବ ବରାଏ । କାନ୍ଥ ଉପରେ
 ପଞ୍ଝାଏ ଚଢେଇ ବସିଥିଲେ । ତମ୍ପସାପ ଗୁମ୍ଫାରେ
 ଫିଁ ଫିଁ ଗର୍ଜୁଛି । କୁମ୍ଭାର ଗଡ଼ିଆରେ କୁମ୍ଭୀର
 ପଶିଅଛୁ । ଖଣ୍ଡଗିରିରେ ଅନେକ ପ୍ରାଚୀନ ଗୁମ୍ଫା
 ଅଛି । ଗାନ୍ଧିଙ୍କ ଯୋଗୁଭାରତ ସ୍ବାଧୀନ ହୋଇଅଛି ।

ପଞ୍ଝାଏ ଖଞ୍ଜ ବସି ବସି, କଥା କହନ୍ତି ହସିହସି ।
 କାଞ୍ଚନେ ବାଞ୍ଛା ନାହିଁ ମୋର, ମାଗଇ ପ୍ରଭୁ କୃପା ତୋର ।